

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Konstitucijos pr. 12, 09308 Vilnius

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA

2013 m. liepos 12 d. Nr. 9-21

Vilnius

Mes atlikome Valstybinio socialinio draudimo fondo 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams per 2012 metus auditą.

Vadovybės atsakomybė

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vadovas arba jo įgaliotas administracijos vadovas yra atsakingas už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą, bei Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams bei efektyvią vidaus kontrolę.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga, remiantis atliktu auditu, pareikšti nuomonę dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje ir jai pavaldžiose įstaigose.

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kuriuose nurodyta auditą planuoti ir atlikti taip, kad būtų gautas pakankamas užtikrinimas dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių tinkamo ir teisingo pateikimo bei dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir

disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Audito metu surinkome įrodymus, kuriais pagrindėme Valstybinio socialinio draudimo fondo apskaitos sistemas, konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių parengimo ir pateikimo bei fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimus. Manome, kad surinkti audito įrodymai suteikia pakankamą pagrindą auditoriaus nuomonei pareikšti.

Neigiamos nuomonės dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pagrindas

Vilniaus skyrius nesilaikė esminių teisės aktų nuostatų dėl inventorizavimo tvarkos ir neužtikrino, kad būtų apskaitytas faktiškai rastas turtas: neinventorizuotas visas įstaigoje esantis turtas, į inventorizavimo aprašus įtrauktas turtas neįsitikinus jo buvimu įstaigoje, nesudaryti sugadinto, nereikalingo ar netinkamo naudoti turto inventorizavimo aprašai, nevertinti turto nuvertėjimo požymiai. Sudarant finansines ataskaitas Vilniaus skyriuje nevertinta, ar ankstesniais laikotarpiais (2006 m.) apskaitytų pastatų nuvertėjimo nuostoliai nėra pasikeitę, neskaičiuota šio turto atsiperkamoji vertė – nesivadovauta 22-ojo VSAFAS reikalavimais. Dėl šių priežasčių negalėjome patvirtinti, kad konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje pagal 2012-12-31 duomenis ir aiškinamajame rašte teisingai nurodytas 38 743 tūkst. Lt (iš 178 750,2 tūkst. Lt) ilgalaikio materialiojo turto likutis (ataskaitos 3.1 poskyris, 50–52 psl.).

Fondo valdyba ir teritoriniai skyriai netinkamai tvarkė pajamų, gautinų sumų ir įplaukų apskaitą pagal VSAFAS:

- perėmusi iš Lietuvos darbo biržos nedarbo socialinio draudimo išmokų mokėjimą nuo 2013-01-01, Fondo valdyba į 2012 metų apskaitą ir finansines ataskaitas nepagrįstai įtraukė duomenis apie nedarbo socialinio draudimo išmokų permokas (686,6 tūkst. Lt) ir apskaičiuotą jų nuvertėjimą (667,4 tūkst. Lt);

- netaikius kaupimo principo savarankiškai dirbančių asmenų, turinčių prievolę deklaruoti pajamas, įmokų (107 384,4 tūkst. Lt) ir delspinigių už pavėluotą įmokų mokėjimą pajamos (5 991,6 tūkst. Lt), taip pat dėl netikslaus apskaičiuotų palūkanų už atidėtus įmokų, baudų ir delspinigių įsiskolinimų sumokėjimus (201,3 tūkst. Lt) atskleidimo draudėjų finansinėse ataskaitose, šių rūšių pajamos apskaitoje ir finansinėse ataskaitose nurodytos neteisingomis sumomis;

- baudos (1 116,2 tūkst. Lt), delspinigiai (5 991,6 tūkst. Lt) ir teigiama valiutos kurso pasikeitimo įtaka (88,2 tūkst. Lt) klaidingai priskirti prie pagrindinės veiklos kitų pajamų, nors VSAFAS reglamentuoja jų priskyrimą finansinės ir investicinės veiklos pajamoms;

- nebuvo apskaičiuota ilgesniam nei 12 mėn. laikotarpiui atidėtų mokėti skolų (1 726,1 tūkst. Lt) tikroji pajamų vertė, nors atidėtoms skoloms taikomų palūkanų dydžio tikroji ir nominalioji vertė skyrėsi;

– įgijus atgręžtinio reikalavimo teisę į išmokėtą žalos atlyginimą nukentėjusiems dėl sveikatos sužalojimo darbe ar susirgimo profesine liga, neregistruojamos iš įmonių, atsakingų už padarytą žalą, gautinos sumos, lygios išmokėto žalos atlyginimo dydžiui (2012 m. – 34 442,4 tūkst. Lt) ir nevertinamas jų nuvertėjimas;

– į pagrindinės veiklos kitas pajamas nepagrįstai neįtrauktos už pavestų funkcijų vykdymą (valstybės biudžeto išmokų mokėjimą) gautos pajamos (8 935,9 tūkst. Lt);

– kitos bei finansinės ir investicinės veiklos, t. y. turto pardavimo (1 294,6 tūkst. Lt materialaus turto ir 642,5 tūkst. Lt finansinio turto) ir nuomos (228,2 tūkst. Lt), pajamos klaidingai priskirtos prie pagrindinės veiklos kitų pajamų;

– II lygio konsoliduotojoje pinigų srautų ataskaitoje įplaukos (6 720 tūkst. Lt), gautos iš finansinio turto perleidimo, klaidingai priskirtos prie pagrindinės veiklos pinigų srautų (kitų įplaukų).

Dėl šių priežasčių 2012-12-31 konsoliduotosiose ataskaitose nurodyti neteisingi duomenys: Finansinės būklės ataskaitoje negalėjome patvirtinti 1 726,1 tūkst. Lt ilgalaikio finansinio turto likučio teisingumo; Veiklos rezultatų ataskaitoje: negalėjome patvirtinti 107 384,4 tūkst. Lt mokesčių ir socialinių įmokų pajamų sumos teisingumo, pagrindinės veiklos kitos pajamos nurodytos 1 112 tūkst. Lt didesnės (iš jų 10 047,9 tūkst. Lt didesnės ir 8 935,9 tūkst. Lt mažesnės), kitos veiklos pajamos – 1 522,8 tūkst. Lt mažesnės, nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos – apie 33 732,6 tūkst. Lt mažesnės (iš jų 667,4 tūkst. Lt didesnės ir apie 34 000 tūkst. Lt mažesnės), finansinės ir investicinės veiklos pajamos – 7 838,5 tūkst. Lt mažesnės (iš jų negalėjome patvirtinti 5 991,6 tūkst. Lt apskaičiuotų delspinigių pajamų sumų), taip pat negalėjome patvirtinti 201,3 tūkst. Lt finansinės ir investicinės veiklos pajamų teisingumo; Pinigų srautų ataskaitoje investicinės veiklos pinigų srautai nurodyti 6 720 tūkst. Lt mažesni, pagrindinės veiklos pinigų srautai – šia suma didesni (ataskaitos 3.2 poskyris, 53–58 psl.).

Fondo valdybai pakeitus finansavimo sąnaudų nedarbo socialiniam draudimui pripažinimo metodą, tai nelaikyta nei apskaitos politikos keitimu, nei apskaitos klaida ankstesnių laikotarpių atžvilgiu ir pagal 7-ąją VSAFAS nebuvo įvertintas poveikis, kurį šis pasikeitimas darytų ankstesnių laikotarpių informacijai, todėl konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje neatskleistas 268 326,1 tūkst. Lt vertės trumpalaikis turtas, kuris turėjo būti užregistruotas nuosekliai taikant tokį patį finansavimo sąnaudų apskaitos metodą ir ankstesniais laikotarpiais (2010 ir 2011 m.), be to, šia suma padidintas sukauptas ankstesnių metų deficitas (ataskaitos 3.3 poskyris, 60–61 psl.).

Dėl sąnaudų nedarbo socialiniam draudimui ir su jomis susijusių sumų registravimo pagal VSDF apskaitos politikoje nenumatytas skirtingo turinio operacijas, be pagrindžiančių apskaitos dokumentų ir dėl to, kad apskaitoje susidaręs 48 560 tūkst. Lt gautinų iš Užimtumo fondo sumų likutis neatitiko surinktų ir į Užimtumo fondą pervestų nedarbo socialinio draudimo lėšų skirtumo

(24 030,2 tūkst. Lt), negalėjome patvirtinti 2012-12-31 konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje nurodyto 48 560 tūkst. Lt (iš 60 572,3 tūkst. Lt) vertės kitų gautinų sumų likučio teisingumo, be to, šis likutis nurodytas 20 463,2 tūkst. Lt didesnis, nes Fondo valdyba, pati turėdama prievolę mokėti 2012 metų gruodžio mėnesio nedarbo socialinio draudimo išmokas iš VSDF lėšų, nepagrįstai šią sumą pripažino gautina iš Užimtumo fondo (ataskaitos 3.3 poskyris, 61–62 psl.).

Pereinant prie apskaitos tvarkymo pagal VSAFAS, 2010 m. į ankstesnių metų rezultata buvo perkeltas 123 252,2 tūkst. Lt didesnis sukauptas praėjusių metų deficitas, šio koregavimo nepagrindus apskaitos dokumentais, todėl negalėjome patvirtinti, ar 2012-12-31 Finansinės būklės ataskaitoje sukauptas ankstesnių metų deficitas (7 330 653,7 tūkst. Lt) teisingai padidintas 123 252,2 tūkst. Lt (ataskaitos 3.4 poskyris, 63–65 psl.).

Neigiama nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, dėl neigiamos nuomonės pagrindą sudarančių dalykų poveikio Valstybinio socialinio draudimo fondo 2012 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais nerodo tikros ir teisingos Valstybinio socialinio draudimo fondo 2012 m. gruodžio 31 d. finansinės būklės, 2012 metų veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių ir pinigų srautų pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Sąlyginės nuomonės dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pagrindas

VSDF administravimo įstaigose nuvertėjimo sąnaudų (išlaidų) apskaita vedama pagal neaiškias ir nepatvirtintas apskaitos taisykles, apskaitant nuvertėjimo sąnaudų atstatymo operacijas neišskiriama, už kurį laikotarpį – praėjusį ar einamąjį – šios atstatomos nuvertėjimo sumos buvo apskaičiuotos. Dėl šių priežasčių negalėjome įsitikinti, kad 2012 metais nebuvo atgauta gautinų sumų, kurių nuvertėjimas buvo apskaičiuotas praėjusiais laikotarpiais (ataskaitos 4 skyrius, 66–67 psl.).

Kai kurios fondo pajamos (delspinigiai ir savarankiškai dirbančių asmenų, turinčių prievolę deklaruoti pajamas, socialinio draudimo įmokos) ir išlaidos (socialinio draudimo išmokos) pripažįstamos netaikant kaupimo principo, t. y. ne tą laikotarpį, kai jos uždirbamos ar patiriamos, nors tokį pajamų ir išlaidų pripažinimą reglamentuoja VSDF biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklės (ataskaitos 4 skyrius, 66–67 psl.).

Nustatyta klaidų apskaitant palūkanų už atidėtas įmokas, baudas ir delspinigius pajamas – jos priskaitytos netiksliai ir klaidingomis sumomis nurodytos apskaitoje arba į apskaitą neįtrauktos (ataskaitos 4 skyrius, 66–67 psl.).

Neteisingai atskleistos Veiklos pajamos ir iš įtraukto į Fondo apskaitą turto gaunamos pajamos: į jas nepagrįstai neįtrauktos už pavestų funkcijų – valstybės biudžeto išmokų mokėjimo

vykdymą iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos gautos pajamos (8 935,9 tūkst. Lt); iš Lietuvos darbo biržos 2013 metais perimtomis nedarbo socialinio draudimo išmokų permokomis (686,6 tūkst. Lt) šios pajamos nurodytos nepagrįstai didesnės, o perimtoms permokoms apskaičiuotu nuvertėjimu (667,4 tūkst. Lt) didesnės neatgautinų ir abejotinai atgautinų sumų išlaidos (ataskaitos 4 skyrius, 66–67 psl.).

VSDF biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitoje nurodytos 2012 metų Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos yra mažesnės administravimo įstaigų 2011 metais nepanaudotų lėšų likučiu (27 405,4 tūkst. Lt), kuris pagal 2012-10-23 Fondo valdybos direktoriaus įsakymu patvirtintą sąmatą buvo grąžintas į VSDF biudžetą. Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos biudžeto vykdymo ataskaitose nurodytos pinigų principu, neatsižvelgiant į faktiškai įstaigų patirtas sąnaudas, taip nesilaikyta VSDF biudžeto sandaros įstatymo ir VSDF biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių (ataskaitos 4 skyrius, 66 ir 68 psl.).

Dėl šių priežasčių 2012-12-31 VSDF biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitoje fondo pajamos iš viso nurodytos 8 249,3 tūkst. Lt mažesnės, išlaidos 26 738 tūkst. Lt mažesnės, o einamųjų metų rezultatas – 18 488,7 tūkst. Lt didesnis. Taip pat negalime patvirtinti, kad 113 787,7 tūkst. Lt pajamų ataskaitoje nurodytos teisingomis sumomis (iš jų: atgautos į ankstesnių metų išlaidas iškeltos abejotinai atgautinos sumos – 0 Lt, delspinigių pajamos – 5 991,6 tūkst. Lt, palūkanų pajamos – 202,7 tūkst. Lt, savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokų pajamos – 107 384,4 tūkst. Lt).

Dėl neaiškiai reglamentuoto ataskaitų sudarymo, neatskleistos informacijos, paaiškinančios analogiškų ataskaitų skirtumus, ir duomenų neatsekamumo nuo apskaitos registrų iki ataskaitų, negalėjome įvertinti, ar Piniginių įplaukų ir išlaidų ataskaitoje pateikti tikslūs duomenys (ataskaitos 4 skyrius, 68–69 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Valstybinio socialinio draudimo fondo 2012 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Sąlyginės nuomonės dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pagrindas

Fondo valdyba dalį pajamų suplanavo nesilaikydama VSDF biudžeto sandaros įstatymo: asignavimus iš Stabilizavimo fondo planavo remdamasi valstybės biudžetui taikomu pinigų, o ne kaupimo principu, kaip nurodo minėtas įstatymas; straipsnį „Atgautos į ankstesnių metų išlaidas

iškeltos abejotinai atgautinos sumos“ suplanavo neatsižvelgusi į sumų pripažinimo abejotinai atgautinomis laikotarpį, nepagrįstai šiame straipsnyje suplanavo ir į einamųjų metų išlaidas iškeltas sumas; neatsižvelgė į planuojamus ilgalaikio turto pardavimus ir neplanavo jo pardavimo pajamų, o pajamų už pavestų funkcijų – valstybinių išmokų mokėjimą – vykdymą nepagrįstai nepriskyrė VSDF pajamoms (ataskaitos 1.1 poskyris, 8–10 psl.).

Fondo valdyba netaikė teisės aktų reikalavimų, reglamentuojančių atsakomybę už socialinio draudimo įmokų mokėjimą ne laiku. Kadangi nelaikė draudėju asignavimų valdytojo – Kultūros ministerijos, kuri moka įmokas už valstybės lėšomis draudžiamus meno kūrėjus, neskaičiavo delspinigių už pavėluotai į VSDF pervestas socialinio ir sveikatos draudimo įmokas (ataskaitos 1.1.1 skirsnis, 11–12 psl.).

Fondo valdyba, nuo 2002 m. pradėjusi mokėti žalos nukentėjusiesiems dėl sveikatos sužalojimo ar susirgimo profesine liga atlyginimą, neteisėtai didino VSDF pajamas, nepervedama į valstybės biudžetą atgręžtinio reikalavimo teise išreikalautų žalos atlyginimo sumų iš įmonių, atsakingų už padarytą žalą. Fondo valdybos duomenimis, iš viso nuo 2002 m. į valstybės biudžetą nebuvo pervesta 445,9 tūkst. Lt, iš jų 2012 m. – 109,1 tūkst. Lt. Dėl netinkamos gautinų sumų ir atgręžtinio reikalavimo teise išreikalautų lėšų pagal pateiktus kreditorinius reikalavimus apskaitos negalėjome nustatyti, kiek iš viso VSDF administravimo įstaigos yra pateikusios tokių reikalavimų ir kiek išmokėtų sumų susigrąžino (ataskaitos 1.1.2 skirsnis, 13–15 psl.).

Ne visais atvejais išnaudojamos teisinės galimybės atgauti išmokėtas žalos atlyginimo sumas, nes kai kurie Fondo valdybos teritoriniai skyriai, priėmę sprendimą mokėti žalos atlyginimą ir jį išmokėję, neteikia kreditorinių reikalavimų arba juos teikia ne visoms bankrutuojančioms įmonėms, atsakingoms už padarytą žalą. Neišnaudojus teisės aktuose įtvirtintos atgręžtinio reikalavimo teisės, valstybės biudžetas praranda galimybę atgauti Fondo valdybai pervestas žalai atlyginti skirtas sumas (ataskaitos 1.1.2 skirsnis, 13–15 psl.).

Fondo valdyba ir teritoriniai skyriai skolų mokėjimo atidėjimo ir atleidimo nuo delspinigių mokėjimo sprendimus priėmė nesilaikydami VSDF biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių: skolų mokėjimo atidėjimai ir atleidimas nuo delspinigių mokėjimo dažnai buvo vykdomas negavus reikalaujamų dokumentų, nurodančių mokėtojų įsiskolinimo priežastis bei pagrindžiančių jų finansinę padėtį, draudėjų atžvilgiu nevienodai taikytos nuostatos dėl skolų mokėjimo atidėjimo sutarčių sąlygų nevykdymo (ataskaitos 1.1.4 skirsnis, 17–18 psl.).

Fondo valdyba pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos paraiškas 2012 m. pervedė į Užimtumo fondą 24 mln. Lt daugiau lėšų, nei surinko nedarbo socialinio draudimo įmokų, taigi nesilaikė Užimtumo rėmimo ir Nedarbo socialinio draudimo įstatymų (ataskaitos 1.2.1 skirsnis, 20–21 psl.).

2012 metais Fondo valdyba ir Panevėžio, Šiaulių, Utenos ir Vilniaus skyriai, nesilaikydami Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatų, nurodančių, kad VSDF turtas gali būti naudojamas tik socialinio draudimo reikmėms bei papildomoms VSDF biudžeto pajamoms gauti, priėmė sprendimus dėl VSDF turto (patikėjimo teise valdomų patalpų Pasvalyje, Vilniuje, Panevėžyje, Kelmėje, Anykščiuose, Širvintose, Kupiškėje) perdavimo neatlygintinai naudoti kitoms įstaigoms, nesusijusioms su socialiniu draudimu (ataskaitos 2.1.1 skirsnis, 30–32 psl.).

Fondo valdyba nesilaikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinto Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo, nes netinkamai atliko savo pareigas įgyvendindama valstybės turtines ir neturtines teises valdomose bendrovėse UAB „Pušyno kelias“ ir „Senevita“ – neužtikrino, kad jos valdomos bendrovės siektų verslo vertės augimo, investuoto kapitalo grąžos, nustatytą veiksmingą vidaus kontrolės sistemą: neskelbė reikiamos informacijos apie įmonių veiklą; nesudarė ilgalaikių strateginių planų ir nenumatė finansinių prognozių; netinkamai nustatė darbo užmokesčio bendrovių vadovams kintamąją dalį; negavo pajamų už šio turto valdymą – dividendų (ataskaitos 2.1.2 skirsnis, 35–37 psl.).

Tęsiant Fondo valdybos Kupiškio skyriaus administracinio pastato rekonstrukciją, papildomiems darbams, kurie buvo įsigyti 2011 m. nepritaikius Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų procedūrų, apmokėti 2012 m. panaudota 134,3 tūkst. Lt VSDF biudžeto lėšų (ataskaitos 2.1.3 skirsnis, 37–38 psl.).

Fondo valdyba, vykdydama teismo sprendimą, neteisėtai iš darbo atleistai darbuotojai išmokėjo 25,5 tūkst. Lt iš VSDF administruoti skirtų lėšų. Šiam tikslui (darbo užmokesčiui už faktiškai nedirbtą laiką mokėti) panaudotos lėšos jokios pridėtinės vertės VSDF veiklai nesukūrė, todėl laikomos žala Fondui (ataskaitos 2.2.2 skirsnis, 39–40 psl.).

Vykdydama finansų valdymo sistemos sukūrimo ir diegimo sutartį, Fondo valdyba pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes pakeitė sutarties sąlygas ir iš vykdytojo nepareikalavo numatyto sutarties vykdymo užtikrinimo dokumento, dėl ko Fondo valdybai nebuvo atlyginti nuostoliai dėl sutarties nevykdymo (ataskaitos 2.2.4 skirsnis, 46–47 psl.).

Fondo valdybos Šiaulių skyrius neužtikrino, kad būtų laikomasi Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų principų, ir nesiekė reikalingas paslaugas įsigyti racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, nes su valstybinio socialinio draudimo veikla susijusias ir kitas mokymo paslaugas įsigijo už 94,6 tūkst. Lt iš privačios pelno siekiančios bendrovės, o ne iš specialiai tokiems mokymams rengti Fondo valdybos įsteigto Mokymo centro. Bendrovė šioms paslaugoms teikti pasitelkė VSDF administravimo įstaigų darbuotojus, kai kurie jų mokymų dienomis gavo užmokestį už darbą ir iš VSDF administravimo įstaigos (ataskaitos 2.2.5 skirsnis, 47–49 psl.).

VSDF administravimo įstaigos neužtikrino, kad būtų laikomasi Buhalterinės apskaitos

įstatymo 12 ir 13 straipsnių nuostatų dėl operacijų pagrindimo apskaitos dokumentais ir įrašų apskaitoje registravimo tik pagal apskaitos dokumentus, nes sąnaudų pripažinimo operacijas kas ketvirtį registravo be pagrindžiančių dokumentų, t. y. nesurašė buhalterinių pažymų, patvirtinančių registruojamos operacijos sumą ir nenurodė tokios operacijos turinio, o tai apsunkina ūkinių operacijų registravimo atsekamumą nuo apskaitos registrų iki finansinių ataskaitų; be to, pereinant prie apskaitos tvarkymo pagal VSAFAS, 2009 m. sukaupto rezervo likutį į 2010 m. ankstesnių metų rezultata perkelė 123,3 mln. Lt mažesni, tačiau dokumentų, pagrindžiančių sukaupto praėjusių metų perviršio (deficito) koregavimus, neparengė (ataskaitos 3.4 poskyris, 64–65 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir jai pavaldžios įstaigos visais reikšmingais atžvilgiais 2012 metais fondo lėšas ir turtą valdė, naudojo, disponavo jais teisėtai ir naudojo įstatymų nustatytiems tikslams.

Kiti dalykai

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo proceso trūkumai sudaro prielaidas kilti abejonėms dėl VSDF patiriamų išlaidų netekto darbingumo (invalidumo) pensijoms, vienkartinėms ir periodinėms netekto darbingumo kompensacijoms mokėti dydžio pagrįstumo (ataskaitos 1.2.2 skirsnis, 23–25 psl.).

Teisės aktuose apdraustajam leidžiama dėl to paties draudžiamojo įvykio (nelaimingo atsitikimo darbe) gauti kelias VSDF išmokas, o kitais valstybinio socialinio draudimo atvejais nustatyta prievolė pasirinkti vieną iš išmokų arba tam tikra išmoka nemokama, jei gaunamos analogiško dydžio kitos socialinio draudimo išmokos. Apdraustajam skiriamų VSDF išmokų ir šio asmens gaunamų pajamų sąsajos nebuvimas ir dėl to paties draudžiamojo įvykio gaunamos kelios VSDF išmokos kai kuriais atvejais neatitinka valstybinio socialinio draudimo paskirties – visiškai ar iš dalies kompensuoti apdraustiesiems asmenims dėl draudžiamųjų įvykių prarastas darbo pajamas, nes dėl šių išmokų asmens pajamos, palyginti su situacija iki įvykio, padidėja, be to, didina VSDF išlaidas (ataskaitos 1.2.2 skirsnis, 25–26 psl.).

Panaikinus Stabilizavimo fondą ir nenumačius valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokų, pervedamų į privačius pensijų fondus, kompensavimo iš valstybės biudžeto lėšų ar kitų valstybės piniginių išteklių, priimti sprendimai dėl pensijų sistemos reformos pakeitimų gali tiesiogiai neigiamai paveikti fondo biudžeto vykdymo rezultatus, nes, atsižvelgiant į jo sukauptus įsipareigojimus ir 2013 m. pradėtą dalies jų grąžinimą, artimuoju laikotarpiu nebus galimybės į pensijų fondus pervedamos įmokų dalies padengti iš VSDF lėšų, nedidinant deficito (ataskaitos 1.3 poskyris, 27–29 psl.).

Valstybinio audito išvadą pateikiame kartu su valstybinio audito ataskaita ir pridedame audituotų Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių kopijas.

1-ojo audito departamento direktorius

Laimonas Čiakas

1-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Rasa Domarkienė